

Krivda, holokavst in kult telesa

Skrivnost (Claude Miller)

ŠPELA BARLIČ

Filmi o holokavstu so kljub tradiciji in kilometrini še vedno eden najbolj priljubljenih kanalov, skozi katere zahodni svet čisti svojo vest. Zgodovinski dolg je odplačalo že kar nekaj znanih imen francoskega filma, med njimi tudi stari mački, kot sta Resnais in Ophüls. S *Skrivnostjo* (*Un secret*, 2007) se jim pridružuje še veteran Claude Miller, a holokavstu drzno odmerja le stransko vlogo v tragediji človeških strasti. *Skrivnost* je namreč bolj kot film o medvojni usodi francoskih Judov film o nestanovitnosti in nepredvidljivosti človeške narave.

Tragika Grimbertove družinske sage ne izvira toliko iz zgodovinskih okoliščin kot iz telesa in z njim zvezanih iracionalnih vzgibov, ki povozijo razum in moralo. Ko se v osebne drame vmeša še tista druga, družbena grožnja, na katero prav tako nihče ne more vplivati, postane jasno, da se iz usodnega klobčiča ne bo mogoče izmotati brez žrtev. Miller v baročno zastavljeno časovno strukturo skolažira zgodbo o krhkem Françoisu (Valentin Vigourt), o njegovih impresivno raščenih, športno zagrizenih starših, Maximu (Patrick Bruel) in Tanii (Cécile De France), ter o njuni skrivnosti, ki si na nenavaden način znova utre pot v njuni življenji. Kje se je materializirala, Miller namigne že takoj na začetku filma, z umazano, zapackano podobo, ki jo malemu Françoisu vrača ogledalo v otvoritvenem prizoru. V to drobno, nerodno, bolešno telo je vpisana tuja krivda, ki ga bo šele skozi kasnejšo narativizacijo spustila iz krempljev.

Prav telo je v Millerjevem filmu tista točka, na kateri pride do prešitja osebnega in zgodovinskega, intimne in družbene drame; je glavni igralec, okrog katerega Miller organizira svojo pripoved in nanj pripenja mnogovrstne pomene. V prvi plan ga postavi že v uvodni sekvenci, kjer se ob bazenu odvija pravi praznik lepote, mladosti in zdravja, medtem ko v njem nerodno čofota mali François, jalovo dete delikatne konstitucije in okornih gibov, zaznamovano s stigmatom družinske krivde. Njegova starša sta popolno nasprotje, ultimativna inkarnacija kulta telesa. Telo je v Millerjevi percepciji posvečeno mesto lepote, popolnosti, skladnosti in hkrati demonično brezno slabosti, šibkosti, vir vsega hudega. Še posebej Tanjino silhueto kadrira tako, da pogled gledalca enostavno prilepi nanjo in ga s tem potegne med ostale like, ki vsi po vrsti delijo njegovo fascinacijo. Telo postane ikona, kult, a obenem tudi že prostor ironične dekonstrukcije. Prav v tej visokorasli, mično izklesani Judinji, plavalci in manekenki z vsemi atributi arijske lepote,

najbolj boleče odzvanja nesmisel na fiziologiji utemeljenih nacističnih idealov. In ker je od zamaknjene popolnosti do trdih tal realnosti le korak, Miller v svojo pripoved nenehno vpleta tudi hrbtno sliko idealiziranih atletskih podob: gnila, posušena, v brezoblično gmoto zmetana trupla taboriščnikov in arhivske posnetke na vagone strpanih živih okostnjakov.

Z mehko zabrisanimi prehodi Miller prekriva povojne prizore s predvojnimi, imaginarne z realnimi, dramtizirane z arhivskimi. Enostaven zasuk barvne kodifikacije, ki preteklost prikaže v barvah, sedanost pa v črno-beli tehniki, daje sedanosti videz izjetosti, spranosti, oropanosti; videti je, kot da bi preteklost iz nje izsesala vso živost. Med žongliranjem s čez pol stoletja razpenjajočimi se časovnimi okviri Miller zlagoma gradi suspenz in z zaupanjem v nemo igralsko izraznost v velike plane brez melodramatskih izbruhov lepo lovi pritaženo, na silo zajezeno napetost, ki, zamolčana, a še kako živa, vibrira med Maximom in Tanio.

Velika skrivnost je na koncu razkrita in duhovi, ki mučijo Françoisovo dušo in telo, dobijo svoja prava imena in obraze. Toda resnični vzroki tistih usodnih potez in odločitev, ki osupnejo gledalca in pahnejo Grimbertove v območje tragičnega, ostanejo zakopani pod enigmatičnimi obrazi protagonistov. *Skrivnost* zato ni le še en film o holokavstu, ampak nenavadna, intrigantna družinska kronika, ki svoj šarm dolguje prav tem skrivnostnim mestom nedorečenosti in nedoumljivosti.

Na sporedu v Kinodvoru